

BOSNA i HERCEGOVINA

Agencija za predškolsko,
osnovno i srednje obrazovanje

БОСНА и ХЕРЦЕГОВИНА

Агенција за предшколско,
основно и средње образовање

- **PRIJEDLOG** -

IZVJEŠĆE O RADU
AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE
ZA 2020. GODINU

Mostar, 14.01.2021. godine

PRIJEDLOG

Na temelju članka 24. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17) i članka 11. Odluke o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvještavanja o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/14), Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, p o d n o s i

IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE ZA 2020. GODINU

I - UVOD

Agencija je samostalna upravna organizacija osnovana na razini institucija Bosne i Hercegovine, Zakonom o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) i ima svojstvo pravne osobe. Agencija je nadležna za uspostavljanje standarda znanja i ocjenjivanje postignutih rezultata, razvoj zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, i za druge stručne poslove u oblasti standarda znanja i ocjenjivanja kvaliteta koji su određeni posebnim zakonima i drugim propisima. Ustrojstveno je organizirana na način da, uz sjedište Agencije u Mostaru, postoje dvije organizacijske jedinice u Sarajevu i Banja Luci. Svaka jedinica ima specifičan opseg poslova, čijom se sinergijom izvršavaju specifični zadaci u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. Realizacija aktivnosti u 2020. godini je predstavljala poseban izazov zbog pandemije korona virusa, ali je brзом prilagodbom, organizacijom poslovnih procesa i u dogovoru s partnerima, realizacija planiranih aktivnosti ostvarena na visokom nivou, a u nekim segmentima je urađeno i više u odnosu na planirano.

Tijekom 2020. godine, a u skladu s Programom rada za 2020. godinu, Odjel za izradu Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa (ZJNPP) u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju u Mostaru, je usljed ograničenja uzrokovanih pandemijom i financiranjem, djelimično izvršio planirani projekt unutar programa rada, uz dodatno realiziran projekat koji nije bio planiran Programom rada za 2020. godinu.

1.1.1 Programom rada za 2020. godinu Odjel za izradu Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa (ZJNPP) u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju u Mostaru, planirao je projekt izrade *Smjernica za provedbu Zajedničke jezgre cjeloviti razvojnih programa za predškolski odgoj i obrazovanje definirane na ishodima učenja*, koji je djelimično realiziran. Zbog privremenog financiranja i okolnosti uzrokovanih pandemijom, planirane aktivnosti su započete na kraju godine. Održen je voditelj projekta, formiran je projektni tim unutar Agencije i izabrani su eksperti. Do sada je održan prvi on line pripremni sastanak, urađena je analiza postojećeg stanja u Bosni i Hercegovini, regiji i zemljama EU i šire kako bi se pripremili za predstojeće aktivnosti. Aktivnosti na realizaciji ovog projekta se nastavljaju u 2021. godini.

1.2.1 U programu rada *Izrada Zajedničke jezgre cjelovitih razvojnih programa i Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja*, nije planiran projekt Izrade Smjernica u inkluzivnom odgoju i obrazovanju, zbog nedovoljnih proračunskih sredstava. Međutim, ovaj projekt je u potpunosti realiziran 2020. godine, a nakon što su osigurana sredstva od donatora Save the Children u Bosni i Hercegovini.

Agencija je održala pripremni sastanak s ekspertima, prvi sastanak Radne skupine i četiri sastanka s fokus skupinama. Održana su tri radna sastanka na kojim su sačinjeni svi bitni elementi Smjernica.

Planirano je održavanje javnih rasprava ali zbog pandemije korona virusa to nismo bili u mogućnosti, pa smo Nacrt dokumenta poslali ministarstvima i pedagoškim zavodima na davanje mišljenja. Nakon prikupljenih mišljenja i recenzije, dokument je predstavljen Odboru Agencije koji ga je i usvojio. Nakon usvajanja dokument je objavljen na web stranici Agencije.

Drugi specifični cilj, koji provodi Odjel za standarde znanja - učeničkih postignuća i ocjenjivanje rezultata u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, jeste *Ishodi učenja i standardi u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju.*

2.1.1 Prvi program je Razvoj standarda znanja, ocjenjivanje postignutih rezultata i kvalitete obrazovanja u predškolskom, osnovnom, srednjem općem i srednjem strukovnom obrazovanju.

Tijekom 2020. godine definirani su apriorni standardi za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik te za matematiku za kraj III., VI. i IX. razreda osnovne škole i kraj IV. razreda srednjeg odgoja i obrazovanja, zatim za povijest, biologiju, geografiju za kraj VI. i IX. razreda osnovne škole i kraj IV. razreda srednjeg odgoja i obrazovanja, za fiziku i kemiju za kraj IX. razreda osnovne škole i kraj IV. razreda srednjeg odgoja i obrazovanja, kao i za prirodne znanosti za kraj III. razreda (priroda i društvo, moja okolina, priroda, društvo ovisno o različitim nazivima predmeta u obrazovnim sustavima).

Osnova razvijenih standarda su ishodi učenja i pripadajući indikatori, koji su sadržani u ZJNPP definiranoj na ishodima učenja za predmete za koje su standardi uspostavljeni. Standardi su nastali u suradnji s radnim skupinama- praktičarima, liderima i metodičarima za svaki predmet. Definirano je osam predmetnih standarda, odnosno 22 standarda po razinama obrazovanja, što je za 100% više od planiranog. U 2020. godini pored planirana četiri predmetna područja, definirana su i dva područja, koja su bila dio Programa rada za 2019.godinu.

U okviru aktivnosti iz oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja, tijekom 2020. godine planirano je istraživanje u predškolskim ustanovama vezano za kvalitetu rada, ali je zbog pandemije i zatvaranja vrtića redefiniran plan aktivnosti te su urađene projektne aktivnosti koje su bile planirane za 2021. godinu. Definirano je pet oblasti (zdravlje i tjelesni razvoj, ličnost djeteta i interakcija, razvoj govora, jezika i komunikacije, svijet oko nas i umjetnost i kultura) vezanih za standarde učenja i razvoja djeteta u uzrastu pred polazak u osnovnu školu, koji su utemeljeni na ishodima učenja iz Zajedničke jezgre cjelovitih razvojnih programa za predškolski odgoj i obrazovanje. Standardi učenja i razvoja djeteta u uzrastu pred polazak u osnovnu školu usvojeni su 22.12.2020. godine.

2.1.2 Drugi program je *Sudjelovanje u međunarodnim istraživanjima (TIMSS 2019, PIRLS 2021 i PISA 2018, te PISA 2021 (odlukom OECD-a PISA 2021 je pomjerena za godinu dana i nosi naziv PISA 2022)*

TIMSS 2019- Istovremeno s međunarodnom objavom rezultata TIMSS 2019, objavljeno je Izvješće TIMSS 2019 za Bosnu i Hercegovinu. Održana je i stručna konferencija u online okruženju za skoro 150 sudionika gdje su detaljnije predstavljeni rezultati učenika iz Bosne i Hercegovine, kao i dvije online tematske radionice s ciljem približavanja TIMSS 2019 rezultata i nalaza nastavnicima, odgajateljima, sveučilišnim profesorima, studentima nastavničkih fakulteta, djelatnicima nadležnih ministarstava i pedagoških zavoda.

PIRLS 2021 i PISA 2022- Još uvijek nisu potpisani sporazumi za provedbu ovih međunarodnih istraživanja, iako je Bosna i Hercegovina preuzela obvezu sudjelovanja. Agencija je, u suradnji i uz veliko razumijevanje IEA i OECD-a, kao organizatora ovih istraživanja, nastavila aktivnosti na rješavanju nastalih problema i ponudila nove prijedloge ugovora koji uključuju zahtjeve Narodne skupštine Republike Srpske, ali Predsjedništvo Bosne i Hercegovine ih još nije razmatralo i dalo suglasnost za provedbu. Agencija je u 2020. godini za oba istraživanja uradila sve neophodne

pripreme koje propisuju međunarodni standardi za realizaciju probnog testiranja u školama. Urađeni su prijevodi, adaptacije i lekture kompletnog test materijala za PIRLS 2021 i za PISA 2022. Zbog pomijaranja za jednu kalendarsku godinu, PISA 2022 probno testiranje je pomjereno na 2021. godinu. Realizacija ovih istraživanja neće biti moguća bez suglasnosti za sudjelovanje od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine i pravovremeno osiguranih sredstava za troškove provedbe.

Medijska kampanja PISA 2018 i TIMSS 2019 - U 2020. godini su, uz financijsku podršku UNICEF-a, realizirane aktivnosti na medijskoj kampanji međunarodnih istraživanja. O izuzetnoj kvaliteti realiziranih aktivnosti govori ukupni obuhvat kampanje od 3.261.146 korisnika kroz različite medije - društvene mreže, portale i tiskovine, outdoor display-e, TV prijenose, objave i spotove. Pored toga, pozitivnu i pohvalnu povratnu informaciju o objavi i putevima diseminacije PISA 2018 izvješća i TIMSS 2019 izvješća za Bosnu i Hercegovinu dobili smo od organizatora istraživanja OECD-a i IEA.

2.1.3 Treći program je Provedba međunarodnih projekata iz programa ERASMUS+, odnosno projekta eTwinning.

Aktivnosti u provedbi ovog programa su realizirane uz odgovarajuću prilagodbu i realizaciju aktivnosti u online okruženju. Održana je online godišnja eTwinning konferencija u Bosni i Hercegovini pod nazivom „Da je nastavnik biti lako, nastavnik bi bio svatko“. Sudionici su bili eTwinning ambasadori te aktivni eTwinners. Dodijeljeno je niz nagrada - 8 Oznaka eTwinning škola za period 2019/2020, nagrade za najboljeg eTwinning ambasadora, inovativnog i istaknutog eTwinnera, kao i nagrade za eTwinners čiji su projekti dobili Europsku oznaku kvaliteta. Nastavljen je proces uključivanja sveučilišnih profesora u eTw aktivnostima, organiziran je niz online sastanka u suradnji s nadležnim ministarstvima i pedagoškim zavodima, a u cilju promocije eTwinninga i vrednovanja eTwinning aktivnosti kod nastavnika. eTwinning ambasadori su intenzivno radili na promociji ove platforme putem seminara i radionica, najčešće u online okruženju. Većina eTwinning događaja na razini Bosne i Hercegovine te na međunarodnoj razini održana je u online okruženju, a neki planirani su potpuno otkazani (kao PDW za ambasadore u Bosni i Hercegovini, jer struktura događaja nije bila koncipirana da može biti održan u virtualnom okruženju). Sva odgađanja su se dogodila zbog pojave pandemije. Promptno se reagiralo na novonastalu situaciju vezanu za pandemiju i organizaciju nastave na daljinu i u online okruženju. U periodu od ožujka do kraja 2020. godine bilo je više od 70 objava na web stranici Agencije, što nijedna slična služba u okruženju ne bilježi. Održan je niz webinara i radionica na teme podržavanja učenika i nastavnika tijekom podučavanja i učenja na daljinu, formativnog ocjenjivanja te uporabe različitih web alata (Edmodo, virtualna tabla i sl.). Objavljena su četiri biltena o eTwinning aktivnostima. Sve aktivnosti su urađene u većem opsegu nego što je bilo planirano. Grant za 2019/2020 je produžen za 15 mjeseci, tako da traje do kraja ožujka 2022. godine.

Područna jedinica Agencije u Banja Luci je za 2020. godinu imala planiran program: *Unapređenje i podrška procesima osiguranja kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i obuke i cjeloživotnog učenja*. U okviru ovog programa realizirana su dva projekta sa pet aktivnosti.

3.1.1. Razvoj standarda zanimanja i standarda kvalifikacija i praćenje primjene modularnih NPP-a

Razvoj standarda zanimanja/standarda kvalifikacija

Tijekom 2020. godine, u otežanim uvjetima rada izazvanim pandemijom, Agencija je realizirala aktivnost razvoja standarda zanimanja hotelijersko-restoranskog tehničara i standarda kvalifikacija hotelijersko-restoranski tehničar u porodici ugostiteljstvo i turizam. Nastavljena je suradnja s Mrežom VET centara jugoistočne Europe (SEEVET Net) uz sudjelovanje u realizaciji aktivnosti razvoja

regionalnih standarda zanimanja. Poteškoće se ogledaju u nedostatku resursa, prije svega finansijskih sredstava i ljudskih kapaciteta. Dodatne poteškoće predstavlja i nepostojanje strateškog opredjeljenja o načinu razvoja kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini.

Razvoj IS u SSO - prikupljanje i obrada osnovnih pokazatelja o učenicima i školama za 2018/19. školsku godinu

U suradnji s nadležnim ministarstvima obrazovanja u Bosni i Hercegovini, tijekom 2020. godine u okviru redovitih aktivnosti, prikupljeni su podaci o školama, učenicima i nastavnim planovima i programima. Izvršena je priprema za prikupljanje podataka, šifriranje, ažuriranje baza i obradu podataka. Dobijeni su podaci za devet županija iz Federacije Bosne i Hercegovine. Prikupljeni podaci, rezultati obrade i tabelarni pregledi koristit će se za izradu periodičnih izvješća o školama, učenicima i nastavnim planovima i programima kao osnova za evaluaciju, monitoring i procjenu sustava srednjeg strukovnog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Najvažnija poteškoća za provedbu ovih aktivnosti je nedovoljna dostupnost podataka koji se Agenciji dostavljaju, a koji su neophodni za pravovremeno ažuriranje baza i obradu podataka, zatim, nedostatak finansijskih sredstava za istraživačke i razvojne aktivnosti i kadrovska nepopunjenost.

Praćenje primjene modularnih NPP

Urađena je redovita godišnja analiza primjene i razvoja modularnih nastavnih planova i programa na temelju prikupljenih podataka o školama, učenicima i nastavnim planovima i programima u srednjem strukovnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Rezultati analize, zajedno sa rezultatima iz tri prethodne godine, bit će osnova za treće periodično izvješće o primjeni modularnih nastavnih planova u strukovnom obrazovanju. Agencija je sudjelovala u aktivnostima Europske trening fondacije u Forumu za osiguranje kvaliteta u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju gde je za Bosnu i Hercegovinu izrađen dokument *Osiguranje kvaliteta stručnog obrazovanja i obuke – pregled podataka*. Poteškoća za proces praćenja modularnih NPP je nedovoljna dostupnost podataka koji se Agenciji dostavljaju.

3.1.2. Međunarodni programi u okviru ERASMUS + programa

EAAL- Europska agenda za obrazovanje odraslih

U 2020. godini je uspješno završen posljednji ciklus Europske agende za obrazovanje odraslih. Realizirane su sve planirane aktivnosti, izrađeno i usvojeno završno izvješće.

EPALE -Aktivnosti NSS za platformu EPALE

U okviru ciklusa 2019-2020 projekta EPALE (Elektronska platforma za obrazovanje odraslih u Europi), državni tim za podršku (NSS) EPALE Bosna i Hercegovina je sudjelovao u online Konferenciji EPALE zajednice 2020, kao i u brojnim online sastancima za NSS timove iz cijele Europe koji su bili u organizaciji Središnjeg tima za podršku EPALE.

Uslijed novonastale situacije izazvane epidemijom virusa COVID-19 mnoge aktivnosti koje su planirane za 2020. godinu su održane u online formatu. Predstavnici projektnog tima EPALE Bosne i Hercegovine (predstavnici APOSO) su održali niz promotivnih sastanaka putem aplikacije ZOOM s institucijama - pružateljima usluga obrazovanja odraslih iz Bosne i Hercegovine. Pored aktivnosti koordinacije i administrativne platforme, realizirane su i aktivnosti vezane za promociju putem društvenih mreža, vođenje online kampanja, promociju aktualnih tema i webinarima na EPALE, pružanje podrške registriranim korisnicima EPALE iz Bosne i Hercegovine, kao i suradnja s ambasadorima EPALE u Bosni i Hercegovini. U skladu s projektnim planom povećan je broj registriranih korisnika

platforme EPALÉ, čime je ostvaren planirani broj od 500 registriranih korisnika iz Bosne i Hercegovine do kraja 2020. godine.